

IZVJEŠTAJ

o učešću delegacije Vlade Crne Gore koju predvodi dr Tamara Vujović, ministarka kulture i medija na Samitu Zapadnog Balkana o kulturi, obrazovanju i inovacijama Budimpešta, 3. i 4. februar 2025. godine.

Ministarka kulture i medija, dr Tamara Vujović, boravila je u zvaničnoj posjeti Budimpešti, povodom učešća na Samitu Zapadnog Balkana o kulturi i obrazovanju, koji je organizovalo Ministarstvo kulture i inovacija Mađarske. Samit je otvorio ministar kulture i inovacija Mađarske Balazs Hanko.

Na panelu su govorili i vladin komesar za unapređenje mađarske kinematografije Csaba Kael, direktor Muzeja likovnih umjetnosti Laszlo Bean, generalni direktor Kuće mađarske baštine Miklos Both, koji su predstavili uspješne primjere Mađarske u različitim oblastima kulture.

Naglasila je da fokusiranje na kulturne veze i saradnju predstavlja osnovni princip za izgradnju pozitivnih odnosa između društava i naroda našeg regiona i Evrope. Ministarka je istakla da Crna Gora i Mađarska dugo njeguju intenzivnu kulturnu saradnju, posebno ističući Program kulturne saradnje između Ministarstva kulture i medija i Ministarstva kulture i inovacija Mađarske za period 2024–2027. Ovaj dokument ne samo da formalizuje naše veze, već otvara vrata za nove inicijative u oblastima muzike i izvođačkih umjetnosti, pozorišta, kinematografije, vizuelnih umjetnosti, književnosti i prevodenja, naglasila je Vujović. Potencijal za saradnju, kako je dodala, postoji posebno u filmskoj industriji, jer je Mađarska izvanredan primjer kako strateški pristup može transformisati zemlju u drugu najtraženiju filmsku destinaciju u Evropi. Zahvaljujući izuzetnim filmskim studijima, produkcije od Holivuda do Indije dolaze u Mađarsku, a Crna Gora, sa druge strane ima predivne, autentične i atraktivne lokacije, planina i primorja, što može biti komplementarna ponuda. Zbog toga bi razmjena iskustava u ovoj oblasti bila od izuzetne vrijednosti, naglasila je Ministarka. Takođe je spomenuta prednost koprodukcionih aranžmana, koji generišu više publike i više prihoda, kao i mogućnost formiranja striming platforme za kinematografije cijelog regiona, čime se stvara nova publika.

Razgovarano je i o kulturnoj baštini te istaknuto je da su Boka i dijelovi Crne Gore, prije više od stotinu godina, kako je kazala, bili su dio Austro-Ugarske monarhije, a dio arhitektonskog nasljeđa iz tog perioda danas predstavlja važan segment crnogorske kulturne baštine. „Utvrđenja, vojne kasarne, putevi, staze, arhivska građa, kartografija i fotografije nisu samo relikti prošlosti, već svjedoci naše zajedničke istorije i kulturnih veza. Naše zemlje dijele prošlost obilježenu granicama koje su često bile tačke susreta različitih uticaja, ali i zajednička iskustva, ratne istorije, tradicije, običaji i kulturni obrasci koji su oblikovali naš identitet. Nakon Drugog svjetskog rata, živjeli smo pod sličnim društvenim sistemima, dijeleći estetiku socijalističkog realizma u arhitekturi, umjetnosti, kulturi i svakodnevnom životu. Iskustva života pod različitim imperijama, socijalizmom i kapitalizmom omogućila su nam da izučimo najbolje, ali i prepoznamo najizazovnije aspekte različitih sistema“, smatra Vujović. Poručila je da Crna Gora nema mnogo mladih stručnjaka koji se bave konzervacijom, zaštitom, restauracijom, arheologijom u oblasti kulturne baštine i zbog toga je prije nekoliko godina pokrenut program na Fakultetu likovnih umjetnosti, koji se bavi obrazovanjem mladih u ovoj oblasti. Kada je riječ o zajedničkom nasljeđu, poseban naglasak stavila je na nematerijalno kulturno nasljeđe. Dodala je da folklor, muzika, narodne nošnje, usmena predanja, mnoštvo različitih jezika, običaja, predanja u ovom regionu su ono što čini prostor višeznačnim i interesantnim. Znanja o baštini, nematerijalnoj posebno, treba brižljivo istraživati, naučno obratiti i zatim prenositi budućim generacijama, čime i ona postaje, ne samo dio prošlosti, već veoma živa i bitna u budućnosti u čemu Kuća mađarske baštine nudi odlične primjere, navela je ministarka Vujović.

Samitu su prisustvovali i predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Srbije i Sjeverne Makedonije. Nakon izlaganja predstavnika zemalja i diskusije o modelima saradnje predloženo je organizovanje Regionalnog foruma kulture koji će okupiti eksperte iz pomenutih oblasti kulture, a koji bi bio platforma za razmjenu znanja i iskustava, povezivanje i ostvarivanje konkretnih projekata i programa saradnje.

Ministarka Vujović učestvovala je na panelu „Moć regionalne saradnje u oblasti inovacija, bliža saradnja Zapadnog Balkana i Mađarske“ na kom je pozdravnu riječ održao ministar kulture i inovacija Mađarske Balazs Hanko. Na panelu je govorio i zamjenik državnog sekretara za inovacije Laszlo Bodis, nakon čega je uslijedila panel diskusija na kojoj su učestvovali ministri nauke i inovacija sa Zapadnog Balkana.

Tokom boravka u Budimpešti Ministarka je imala bilateralni susret sa ministrom kulture i inovacija Mađarske Balazs Hankom u okviru Samita Zapadnog Balkana o kulturi i obrazovanju, u Budimpešti. Istaknuto je da je važno da region nastupa zajedno i zajedničke vrijednosti predstavi svijetu, te da možemo da učimo jedni od drugih, razmjenjujemo znanja i iskustva. Ministarka Vujović je zahvalila Mađarskoj na podršci Crnoj Gori na putu ka Evropskoj uniji, posebno u periodu njenog predsjedavanja. Mađarska nam je značajan partner i veliki prijatelj. Ministar Hanko je istakao da Mađarska snažno podržava integraciju zemalja Zapadnog Balkana u EU i želi da unaprijedi proces proširenja, te naveo da je važno jačanje kulturnog identiteta, kao i da svi njeguju tradiciju i nasljeđe jer će to doprinijeti da region bude snažniji i konkurentniji na svjetskoj kulturnoj sceni. Vujović je rekla da je uspostavljen okvir za saradnju u oblasti kulture, a kao važne aspekte saradnje istakla je kulturnu baštinu i kinematografiju. Dogovoreno je uspostavljanje direktne saradnje između predstavnika institucija kulture kako bi se definisali i konkretizovali projekti koji se mogu zajedno raditi.

Vujović je u Budimpešti razgovarala i sa vladinim komesarom za unapređenje mađarske kinematografije Csaba Kaelom o uspostavljanju saradnje u toj oblasti. Želimo da učimo iz vašeg primijera, jer Mađarska ima veliko iskustvo u ovoj oblasti. Crna Gora ima potencijal i uslove da postane značajna filmska destinacija, ali nam je potrebna podrška u prvom redu u obučavanju i obrazovanju mladog kadra, rekla je ministarka Vujović. Kael je istakao da žele uspostaviti saradnju sa Filmskim centrom Crne Gore, predložio potpisivanje memoranduma o saradnji, naglašavajući da Mađarska ima infrastrukturu i kadar, ali da su prirodne ljepote Crne Gore značajan dodatak ponudi inostranim produkcijama. Zbog svega ovoga, zajednički nastup dvije zemlje u ovoj oblasti značajno bi unaprijedio naše sektore kinematografije, vjeruje Kael. Istakli su da je za zemlje kao što su Crna Gora i Mađarska važno da razvijaju koprodukcione projekte, šire publiku i omogućavaju da njihova kinematografska djela stignu do sto većeg broja ljudi. Sagovornici su zaključili da bi uspostavljanje regionalne platforme za distribuciju kinematografskih sadržaja bio važan korak, koji bi omogućio filmskim stvaraocima da se predstave regionu i svijetu. Iskazano je interesovanje za uspostavljanje direktne saradnje fakulteta koji se bave obrazovanjem u oblasti kinematografije. Kael je pokazao interesovanje i za saradnju nacionalnih televizija dvije zemlje, razmjenu kinematografskih djela u prvom redu filmova i tv serija.

Tokom zvanične posjete Mađarskoj, ministarka Vujović sastala se sa Atilom Ledenjijem, direktorom Art Marketa u Budimpešti, sa kojim je razgovarala o mogućnostima i modelima za učešće crnogorskih umjetnika na ovom prestižnom međunarodnom sajmu savremene umjetnosti. Direktor Ledenji predstavio je koncept i značaj Art Marketa, ističući da je riječ o jednom od najvažnijih događaja u oblasti savremene umjetnosti u Evropi, koji okuplja umjetnike, kustose, galeriste i kolekcionare iz cijelog svijeta. Poseban fokus sajma je na promociji umjetnika iz Jugoistočne Evrope, s ciljem da se manje afirmisanim umjetnicima pruži prilika da predstave svoja

djela međunarodnoj publici, uspostave kontakte sa renomiranim galerijama i stvore nove mogućnosti za profesionalni razvoj. Ministarka Vujović istakla je važnost jačanja međunarodne vidljivosti crnogorske savremene umjetnosti i izrazila spremnost Ministarstva da podrži učešće crnogorskih umjetnika na ovogodišnjem izdanju Art Marketa. Naglasila je da će Ministarstvo, u saradnji sa relevantnim institucijama, raditi na stvaranju uslova koji će omogućiti kvalitetno predstavljanje crnogorske umjetničke scene na ovom značajnom događaju. Učešće crnogorskih umjetnika na Art Marketu u Budimpešti značajno je za jačanje kulturne diplomatije i međunarodne saradnje, kao i doprinos razvoju savremene umjetničke scene Crne Gore.

PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA:

Vlada Crne Gore je na sjednici od _____ usvojila Izvještaj o učešću delegacije Vlade Crne Gore koju predvodi dr Tamara Vujović, ministarka kulture i medija na Samitu Zapadnog Balkana o kulturi, obrazovanju i inovacijama Budimpešta, 3. i 4. februar 2025. godine.